

**Житомирський медичний інститут
Житомирської обласної ради**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Ректор

В.Й. Шатило

Програма

**вступного випробування з географії для абітурієнтів, що вступають на основі
повної загальної середньої освіти**

Розглянуто та затверджено
на засіданні Вченої ради інституту
Протокол №7 від 17.03.2021 р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Загальноосвітня цінність географії, полягає у формуванні світоглядного розуміння природи Землі, її географічної оболонки, як природного та природно-техногенного середовища, в якому протікає життя. Географія є не тільки джерелом нових відомостей про Землю, а й основою для формування гуманістичного світогляду, виховання дбайливих господарів, любові до рідного краю, набуття умінь і навичок адаптації до навколишнього середовища, адекватної поведінки в ньому.

Загальною метою географічної освіти є формування географічної картини світу.

Мета реалізується через розв'язання наступних головних завдань:

- формування цілісного географічного образу Землі через розкриття регіональних та планетарних закономірностей і процесів;
- розкриття ролі географії у вирішенні економічних, екологічних і соціальних проблем суспільства;
- розвиток геопросторового мислення та вміння логічно викладати свої думки, що співвідносяться з реально пізнаними географічними об'єктами;
- обґрунтування доцільності наукового підходу до природокористування, єдності навколишнього середовища, людини та її діяльності в територіальному аспекті;
- формування картографічної грамотності і культури;
- виховання національно-свідомого громадянина, патріота, дбайливого господаря, грамотної, освіченої людини, гуманіста і природолюбця;
- вироблення умінь застосовувати здобуті географічні знання, користуватися джерелами географічної інформації, самостійно шукати, аналізувати та передавати її;
- заохочення до самореалізації своїх здібностей, інтересів та життєвих планів засобами географії.

Структура і зміст географії базується на основі внутрішньопредметних зв'язків гуманізації, гуманітаризації.

Оцінюючи навчальні досягнення з географії необхідно врахувати правильність і науковість викладення матеріалу, повного розкриття понять і закономірностей, точність вживання географічної та картографічної термінології, ступінь самостійності відповіді, логічність, доказовість у викладенні матеріалу.

Програма складається з таких розділів: вступ, загальна економіко-географічна характеристика світу, регіони та країни світу, література.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ	ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ
<p>ВСТУП</p> <p>Предмет соціально-економічної географії світу. Джерела географічних знань. Методи економіко-географічних досліджень. Видатні економ-географи світу.</p>	<p>Вступник:</p> <p><i>пояснює:</i> що вивчає соціально-економічна географія світу;</p> <p><i>визначає:</i> завдання курсу;</p> <p><i>характеризує:</i> джерела географічних знань та методи економіко-географічних досліджень; <i>називає:</i> видатних економ-географів світу;</p> <p><i>робить висновки:</i> про причини формування історико-географічних регіонів світу.</p>
Розділ I. ЗАГАЛЬНА ЕКОНОМІКО-ГЕОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СВІТУ	
<p>Тема 1. Політична карта світу</p> <p>Сучасна політична карта світу. Відмінність понять «країна», «держава», «залежна країна», «колонія». Класифікація країн за формою правління. Форми адміністративно-територіального устрою. Відмінності федеративних держав.</p> <p>Політичні та економічні системи країн. Типологія держав.</p> <p>Етапи формування політичної карти світу. Міжнародні організації, їх функціональний і просторовий розподіл. Загальнополітичні (ООН, Рада Європи, Європейський Парламент, СНД) та спеціальні (Європейський союз, НАТО, ЮНЕСКО, ФАО та ін.) організації.</p>	<p>Вступник:</p> <p><i>пояснює:</i> відмінність між поняттями «країна», «держава», «залежна країна», «колонія»;</p> <p><i>називає і характеризує:</i> основні форми державного устрою та правління країн світу;</p> <p><i>характеризує:</i> особливості сучасної соціально-економічної типології та регіонального поділу країн світу; етапи формування політичної карти світу;</p> <p><i>обґрунтовує:</i> основні вектори зовнішньої політики У країни;</p> <p><i>знаходить і показує</i> на карті держави; <i>оцінює,</i> політико-географічне положення країн; <i>готує повідомлення і робити узагальнення</i> до теми на основі аналізу додаткових джерел географічних знань.</p>

<p>Тема 2. Населення світу</p> <p>Кількість населення. Відтворення населення. Демографічні процеси і демографічна політика. Міграційні процесів і міграційна політика держав. Причини та проблеми зовнішніх міграційних потоків. Мовний і етнічний склад населення. Найпоширеніші мовні сім'ї і групи.</p> <p>Релігія як явище культури. Світові релігії. Виникнення і сучасне поширення релігійних вчень,</p> <p>Соціальна і професійна структура населення. Трудові ресурси. Проблеми зайнятості й безробіття.</p>	<p>Вступник:</p> <p><i>називає:</i> кількість населення світу та окремих країн; <i>характеризує:</i>, типи відтворення населення; особливості вікового та статевого складу населення; напрями основних міграційних потоків; структуру зайнятості населення та відмінність її за регіонами;</p> <p><i>визначає:</i> співвідношення населення за регіонами світу; <i>пояснює:</i> поняття «демографічна політика» «демографічний вибух», «урбанізація», «субурбанізація», «міграція», «еміграція», «імміграція», «мегалополіс»; <i>описує:</i> найбільші народи та найпоширеніші мови світу, світові релігії;</p> <p><i>порівнює:</i> темни, рівні, форми урбанізації країн та регіонів; <i>аналізує:</i> текстові, картографічні і статистичні матеріали з метою визначення рис і відмінностей у відтворенні, складі і розміщенні населення різних регіонів світу.</p>
<p>Тема 3. Взаємодія суспільства і природи.</p> <p>Світові природні ресурси</p> <p>Географічне середовище як сфера взаємодії суспільства і природи.</p> <p>Світові природні ресурси.</p> <p>Ресурсозабезпеченість.</p> <p>Природокористування: раціональне і нераціональне. Географія світових природних ресурсів: мінеральних, земельних, лісових, водних, Світового океану, рекреаційних, ресурсозабезпеченості двох окремих країн чи регіонів світу (за вибором).</p>	<p>Вступник:</p> <p><i>називає:</i> види природних ресурсів; <i>характеризує:</i> поняття «географічне та навколишнє середовище», «антропосфера», «природокористування», «ресурсозабезпеченість»; закономірності розміщення різних видів природних ресурсів;</p> <p><i>виявляє:</i> закономірності розміщення природних ресурсів; <i>порівнює:</i> співвідношення ресурсозабезпеченості в окремих регіонах чи країнах: світу.</p>

<p>Тема 4. Світове господарство Сучасне світове господарство. Міжнародний географічний поділ праці (МГПП). Етапи формування світового господарства. Поняття «НТР» та її основні риси. Світове господарство в період НІР, вплив на галузеву структуру та територіальну організацію виробництва. Промисловість. Географія основних галузей промисловості світу (енергетика, металургія, машинобудування, хімічна промисловість, лісова і деревообробна промисловість, легка промисловість, харчова промисловість). Світове сільське господарство: значення, внутрішньогалузева структура, міжгалузеві зв'язки, аграрні відносини. Найбільші сільськогосподарські райони. Географія світового транспорту. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародний туризм.</p>	<p>Вступник: <i>Називає:</i> етапи формування світового господарства; <i>характеризує:</i> поняття «міжнародний географічний поділ праці», «НТР»; основні райони розміщення провідних галузей промисловості; головні сільськогосподарські райони світу; <i>визначає:</i> вплив НТР на галузеву структуру та територіальну організацію виробництва; <i>аналізує:</i> за допомогою картографічних і статистичних матеріалів розміщення провідних галузей промисловості світу; <i>робить висновки:</i> про тенденції розвитку транспорту, міжнародного туризму, напрями зовнішньоекономічних зв'язків.</p>
<p>Тема 5. Глобальні проблеми людства Поняття про глобальні проблеми людства (війни і миру, екологічну, сировинну і енергетичну, голоду, боротьби зі злочинністю, тероризмом, епідеміями). Роль світової громадськості у їх розв'язанні.</p>	<p>Вступник: <i>характеризує:</i> поняття «глобальні проблеми людства»; <i>аналізує:</i> сутність, причини виникнення, особливості кожної з проблем, можливі шляхи їх розв'язання; <i>оцінює:</i> наслідки прояву глобальних проблем на сучасному етапі розвитку суспільства.</p>
<p>Розділ II. РЕГІОНИ ТА КРАЇНИ СВІТУ</p>	

Тема 1. Країна Європи Загальна характеристика регіону, його склад. Населення, міста. Характеристика господарства країн та значення інтеграційних процесів у його формуванні.

ФВН, Географічне положення. Населення і міста. Особливості сучасного розвитку господарства країни. Промисловість. Сільське господарство. Інфраструктура.

Велика Британія. Особливості ЕГП, його вплив на розвиток країни. Населення, міста. Характерні риси розвитку економіки індустріальної держави. Значення зовнішніх економічних зв'язків. *Франція*. Особливості ЕГП. Населення і міста. Провідні галузі господарства.

Італія. Особливості ЕГП країни, вплив його на розвиток господарства. Населення, міста. Галузева структура господарства країни, її територіальні відмінності.

Держави-сусіди України.

Особливості ЕГП країн. Населення, демографічні проблеми. Сучасний стан економіки країн. Галузева структура господарства, їх територіальні відмінності.

Зв'язки країн-сусідів з Україною.

Практична робота 3 Порівняльна характеристика промисловості ФРН і Франції, Великобританії та Італії (за вибором). Характеристика зв'язків України з країнами-сусідами.

Вступник:

називає: склад регіону;

характеризує: особливості розміщення та формування населення країн та регіонів, урбанізаційні процеси;

обґрунтовує: галузеву структуру господарства країн Європи; *складає*: комплексну економіко-географічну характеристику країн регіону;

робить висновки: про причини високого індустріального розвитку країн Західної Європи;

оцінює: значення зв'язків України з державами-сусідами.

Тема 2. Країни Азії

Загальний огляд. Склад регіону. Різноманітність країн. Особливості господарства. Роль країн Азії в світі. Регіон перехрестя важливих морських комунікацій. Туризм.

Японія. ЕГП, історико-культурні особливості країни.

Особливості населення країни. Роль НТР в економіці Японії. Галузева і територіальна структура господарства. Спеціалізація країни в світовому господарстві. Зовнішньоекономічні зв'язки.

Китай. Особливості розселення, демографічна політика і трудові ресурси Китаю. Особливості економічної політики Китаю, галузі міжнародної спеціалізації. Особливості галузевої структури господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Відмінності між Західним і Східним Китаєм; концентрація промислового і сільськогосподарського виробництва в Східному Китаї;

Індія: Культурно-історичні особливості країни. Природні умови і ресурси. Розміщення населення і господарства. Роль країни в регіоні та в світі.

Вступник:

характеризує: ресурсозабезпеченість окремих країн і регіонів Азії;

пояснює: специфіку населення країн Азії, забезпеченість трудовими ресурсами;

вказує: на основні риси сучасного стану та розвитку економіки країн Азії;

порівнює: особливості господарства різних: за рівнем економічного розвитку країн Азії;

називає: особливості територіальної й галузевої структури господарства;

оцінює: роль країн Азії в світі

<p>Тема 3. Країни Північної Америки</p> <p>Склад території. Особливості економіко-географічного положення. Сторінки освоєння регіону та формування території США і Канади. Роль переселенців у розвитку економіки регіону. Українська діаспора Канади і США.</p> <p><i>США.</i> Найбільша за економічним потенціалом та політичним впливом країна сучасного світу. Населення; закономірності зростання, етнічний склад; трудові ресурси, соціальна структура суспільства. Процеси урбанізації. Галузева та територіальна структура господарства, галузі міжнародної спеціалізації. Найбільші промислові та сільськогосподарські райони. Специфіка зовнішніх економічних зв'язків США. <i>Канада.</i> ЕГП. Особливості розміщення населення. Українці в Канаді. Найбільші міські агломерації. Господарство Канади. Роль країни в міжнародному географічному поділі праці.</p>	<p>Учень:</p> <p><i>називає:</i> склад території регіону;</p> <p><i>описує:</i> своєрідність ЕГП кожної з країн;</p> <p><i>визначає:</i> темпи розвитку, особливості галузевої структури та територіальної організації господарства країн Північної Америки;</p> <p><i>складає:</i> порівняльну характеристику галузевої структури і спеціалізації промисловості країн регіону та окремих регіонів у межах однієї країни.</p>
<p>Тема 4. Країни Латинської Америки</p> <p>Центральна та Південна Америка. ЕГП та склад території. Політична карта. Різноманітність країн (за розмірами території, кількістю населення, адміністративно-територіальним устроєм, формою правління, рівнем економічного розвитку тощо). Особливості населення. Основні риси географії сільського господарства, промисловості, транспорту. Екологічні проблеми. Участь регіону в міжнародному географічному поділі праці</p>	<p>Вступник:</p> <p><i>вказує:</i> на історико-політичні процеси, що відбуваються в регіоні;</p> <p><i>характеризує:</i> забезпеченість окремих країн природними ресурсами, основні риси сучасного стану розвитку економіки;</p> <p><i>вказує:</i> на специфіку складу населення та системи розселення;</p> <p><i>називає:</i> гарячі точки регіону; <i>пропонує,</i> шляхи розв'язання конфліктів.</p>

<p>Тема 5. Країни Африки, Австралії та Океанії. Загальний огляд. Склад території. Різноманітність країн. Історія формування політичної карти. Характерні риси населення, типи розселення та урбанізації в країнах Африки. Природно-ресурсний потенціал та його використання. Особливості територіальної та галузевої структури господарства країн Африки. Найбільші країни.</p> <p><i>Австралія.</i> Особливості розміщення населення, найбільші міські агломерації. Особливості економічного розвитку. Географія промисловості, сільського господарства, транспорту, і ресурсів. Етнічна карта регіону. Роль країни в МГП. Зовнішні зв'язки.</p> <p><i>Океанія.</i> Специфіка ЕГП. Роль Нова Зеландія і острівні країни Тихоокеанського регіону. Політична карта. Особливості розвитку малих острівних держав.</p>	<p>Вступник:</p> <p><i>називає:</i> регіони Африки та найбільші країни;</p> <p><i>вказує:</i> на історико-географічні особливості розвитку країн Африки, Австралії та Океанії;</p> <p><i>описує:</i> загальні риси ЕГП, населення, природно-ресурсного потенціалу країн регіонів;</p> <p><i>визначає:</i> особливості галузевої структури та територіальної організації господарства країн регіонів;</p> <p>роль країн Африки, Австралії та Океанії в світі;</p> <p><i>аналізує:</i> причини економічної відсталості та бідності багатьох країн Африки.</p>
<p>Узагальнення. Всесвітні економічні відносини</p> <p>Форми всесвітніх економічних відносин. Інтернаціоналізація, інтеграція, інформатизація та глобалізація як найважливіші тенденції розвитку світового господарства.</p>	<p>Вступник:</p> <p><i>називає:</i> основні форми всесвітніх економічних відносин; <i>характеризує:</i> сучасні тенденції розвитку світового господарства та взаємовідносин між країнами;</p> <p><i>аналізує:</i> наслідки економічних відносин між країнами та групами країн світу.</p>

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ІСПИТУ (ТЕСТИ) З ГЕОГРАФІЇ

1. До 100-104 балів – вступник не володіє фактичним матеріалом, не орієнтується в природничих явищах. Тест не складено.
2. 105-125 балів – вступник може назвати одну-дві країни, дати, географічні об'єкти, дати коротку характеристику природного явища; має загальне уявлення про політичну і фізичну, недостатньо володіє умінням визначати географічні поняття і терміни.
3. 126-150 балів – вступник відтворює основний зміст поставленого питання, визначає окремі ознаки географічних понять, явищ, дає стислу характеристику ЕГП, ПРП, країни, материка.
4. 151-175 балів – вступник у цілому послідовно й логічно відтворює програмний матеріал, виявляє розуміння географічної термінології, дає загальну характеристику подій і явищ природи, суспільства (причини, наслідки, значення), узагальнює окремі факти і формулює висновки.
5. 176-200 балів – вступник виявляє глибокі і міцні, знання, вільно висловлює власні судження і переконливо їх аргументує, аналізує географічну інформацію, співвідносить географічні процеси і явища на планеті.
6. При виправленні, закреслюванні чи наявності двох відповідей питання не зараховується і відповідна кількість балів знижується на 10.

ЛІТЕРАТУРА

1. Географія України: Навчальний посібник /За ред. проф. В.Б.Не- коса. — Харків, 1993. — 184 с.
2. Заставний Ф. Д. Географія України: У 2 кн. — Львів: Світ, 1994. — 472 с.
3. Максаковский В. П. Географическая картина: 230 «каналов углубления» к курсу «Экономическая и социальная география мира» (10 класс). — Ярославль, 1996. — 320 с.
4. Програми для середньої загальної освітньої школи. Географія 5—10 класи. Основи економічних знань. 11 клас. — К.: Перун, 1996 — 222 с.
5. Соціально-економічна географія України: Навчальний посібник /За ред. проф. О. І. Шаблія. — Львів: Світ, 1994. — 608 с.